

UD 6: INVESTIMENTO SOCIALMENTE RESPONSABLE, CRITERIOS ASG E PLANS DE SOSTIBILIDADE NAS EMPRESAS

1. Introducción á sostibilidade empresarial

Nos últimos anos, as empresas deixaron de centrarse exclusivamente na obtención de beneficios económicos para incorporar tamén preocupacións relacionadas co impacto das súas actividades sobre o medio ambiente e a sociedade. Esta nova forma de entender a actividade empresarial coñécese como desenvolvemento sostible.

O desenvolvemento sostible baséase na idea de satisfacer as necesidades do presente sen comprometer a capacidade das xeracións futuras para satisfacer as súas propias necesidades.

Neste contexto, as empresas teñen un papel fundamental, xa que as súas actividades produtivas poden xerar impactos ambientais, sociais e económicos moi relevantes.

2. Responsabilidade social corporativa (RSC)

A responsabilidade social corporativa refírese ao compromiso voluntario que adoptan as empresas para contribuír ao desenvolvemento económico sostible, mellorando ao mesmo tempo a calidade de vida dos seus empregados, das súas familias, da comunidade local e da sociedade en xeral.

As empresas que aplican políticas de RSC buscan:

- Reducir os impactos negativos da súa actividade.
- Mellorar a súa reputación e credibilidade.
- Fomentar relacións responsables cos seus grupos de interese.
- Contribuír ao benestar social e ambiental.

Co paso do tempo, as accións de RSC evolucionaron cara a estratexias máis amplas de sostibilidade empresarial.

3. A estratexia de sostibilidade nas empresas

Na actualidade, as empresas están a incorporar a sostibilidade dentro da súa estratexia empresarial. Isto implica analizar os impactos ambientais, sociais e económicos da súa actividade e establecer medidas para mellorar a súa xestión.

Esta transformación está relacionada coa implantación da Axenda 2030 e cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS), promovidos polas Nacións Unidas.

A incorporación da sostibilidade permite ás empresas:

- Reducir riscos.
 - Mellorar a súa imaxe corporativa.
 - Atraer investimentos.
 - Acceder a novas oportunidades de negocio.
-

4. **Investimento socialmente responsable (ISR)**

O investimento socialmente responsable consiste en realizar investimentos tendo en conta non só criterios financeiros, senón tamén criterios ambientais, sociais e de gobernanza.

Os investidores analizan o comportamento das empresas en relación con estes aspectos antes de decidir onde investir o seu capital.

Deste modo, as empresas que presentan mellores prácticas sostibles teñen máis posibilidades de acceder a financiamento e atraer investidores.

5. **Investimento socialmente responsable (ISR)**

O investimento socialmente responsable consiste en tomar decisións de investimento tendo en conta non só a rendibilidade económica dunha empresa, senón tamén o seu comportamento ambiental, social e de gobernanza (criterios ASG).

Isto significa que os investidores, bancos ou entidades financeiras valoran aspectos como o impacto ambiental da actividade empresarial, as condicións laborais, a igualdade, a transparencia na xestión ou o cumprimento da normativa.

Na actualidade, este tipo de investimento está a adquirir unha gran importancia debido á necesidade de avanzar cara a un modelo económico máis sostible.

A Unión Europea é unha das institucións que máis impulsa o investimento responsable a través de diferentes medidas, como a creación de normativas sobre información non financeira, a promoción da taxonomía verde europea ou o financiamento de proxectos sostibles mediante fondos e programas específicos.

Existen diferentes enfoques dentro do investimento socialmente responsable:

- O enfoque do “mellor da clase”, que consiste en investir nas empresas máis sostibles dentro dun determinado sector.
 - O enfoque dos “mellores esforzos”, que prioriza empresas que están a mellorar o seu comportamento sostible.
-

- O enfoque dos “mellores do universo”, que selecciona empresas sostibles independentemente do sector.
- O investimento de impacto, orientado a resolver problemas sociais ou ambientais concretos.
- O investimento temático, centrado en cuestións como o cambio climático ou a igualdade.
- O investimento aliñado cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible.

Este modelo favorece que as empresas adopten prácticas máis responsables, xa que unha boa xestión sostible facilita o acceso ao financiamento e mellora a súa competitividade a longo prazo.

6. Criterios ASG

Os criterios ASG constitúen un conxunto de indicadores utilizados para avaliar o nivel de sostibilidade dunha empresa. As siglas ASG corresponden a tres dimensións fundamentais:

- Ambiental
- Social
- Gobernanza

Estes criterios permiten analizar como unha empresa xestiona os riscos e oportunidades relacionados coa sostibilidade.

7. Criterios ambientais

Os criterios ambientais avalían o impacto das actividades empresariais sobre o medio natural.

Entre os aspectos máis relevantes destacan:

- Emisións de gases de efecto invernadoiro.
- Consumo de enerxía.
- Uso eficiente da auga.
- Xestión de residuos.
- Conservación da biodiversidade.
- Prevención da contaminación.

As empresas deben cumprir a lexislación ambiental e adoptar medidas que contribúan á protección do medio ambiente.

8. Criterios sociais

Os criterios sociais analizan a relación da empresa coas persoas e coa sociedade.

Entre os principais aspectos inclúense:

- Condicións laborais e seguridade no traballo.
- Igualdade de oportunidades e diversidade.
- Formación e desenvolvemento profesional.
- Relacións cos clientes e provedores.
- Impacto na comunidade local.

Unha empresa socialmente responsable contribúe ao benestar dos seus empregados e da sociedade na que desenvolve a súa actividade.

9. Criterios de gobernanza

A gobernanza empresarial refírese á forma en que se organiza e xestiona a empresa.

Inclúe aspectos como:

- Transparencia na toma de decisións.
- Cumprimento da normativa legal.
- Control da corrupción.
- Responsabilidade dos órganos de dirección.
- Política fiscal responsable.

Unha boa gobernanza contribúe a xerar confianza entre investidores, clientes e sociedade.

10. Informes de sostibilidade

Para comunicar as súas accións en materia de sostibilidade, moitas empresas elaboran informes de sostibilidade ou estados de información non financeira.

Estes documentos recollen información sobre:

- Impactos ambientais.
- Prácticas sociais.
- Sistemas de gobernanza.

Os investidores utilizan estes informes para avaliar os riscos e oportunidades asociados á empresa.

11. Axencias de cualificación ASG

As axencias de cualificación analizan a información dispoñible sobre as empresas e elaboran puntuacións que indican o seu nivel de sostibilidade.

Estas cualificacións permiten comparar empresas dentro dun mesmo sector e identificar aquelas que presentan unha mellor xestión dos riscos ASG.

As clasificacións adoitan organizarse en diferentes niveis, desde empresas con baixa xestión da sostibilidade ata empresas líderes neste ámbito.

12. Bonos verdes

Os bonos verdes son instrumentos financeiros utilizados para financiar proxectos relacionados coa protección do medio ambiente.

A través destes bonos, investidores e entidades financeiras proporcionan recursos económicos destinados a iniciativas como:

- Desenvolvemento de enerxías renovables.
 - Mellora da eficiencia enerxética.
 - Transporte sostible.
 - Protección da biodiversidade.
-

13. Plans de sostibilidade empresarial

Un plan de sostibilidade é un documento estratéxico que establece as medidas necesarias para mellorar o comportamento ambiental, social e de gobernanza dunha empresa.

Este plan permite integrar a sostibilidade na xestión empresarial e definir accións concretas para alcanzar determinados obxectivos.

14. Grupos de interese ou stakeholders

Os grupos de interese son todas as persoas ou entidades que poden verse afectadas pola actividade dunha empresa.

Entre eles destacan:

- Empregados.
 - Directivos.
 - Propietarios ou accionistas.
-

- Clientes.
- Provedores.
- Administracións públicas.
- Sociedade en xeral.

A participación destes grupos é fundamental para desenvolver estratexias de sostibilidade eficaces.

15. Análise de materialidade

A análise de materialidade consiste en identificar os aspectos máis relevantes relacionados coa sostibilidade dunha empresa.

Este proceso permite determinar que impactos ambientais, sociais e económicos deben ser prioritarios dentro do plan de sostibilidade.

16. Estándares de sostibilidade

Para poder avaliar e comunicar o nivel de sostibilidade dunha empresa, é necesario utilizar sistemas de medición comúns. Estes sistemas denomínanse estándares de sostibilidade.

Os estándares son guías ou modelos internacionais que indican que aspectos deben analizar as empresas e como deben medir e presentar a información relacionada coa súa actividade sostible.

Grazas a estes estándares, é posible comparar empresas entre si e coñecer o seu impacto real sobre o medio ambiente, a sociedade e a economía.

Un dos estándares máis utilizados a nivel mundial é o sistema GRI (Global Reporting Initiative).

O sistema GRI

O GRI é unha organización internacional que desenvolveu un conxunto de normas para que as empresas poidan elaborar informes de sostibilidade de maneira clara, transparente e comparable.

Estas normas establecen indicadores específicos para medir aspectos relacionados con:

- O consumo de enerxía.
- O uso da auga.
- A emisión de gases contaminantes.
- A xestión de residuos.
- As condicións laborais.

- A igualdade de oportunidades.
- A loita contra a corrupción.
- O impacto económico na sociedade.

Os estándares GRI están organizados en tres grandes bloques:

Impactos ambientais

Analizan o efecto das actividades empresariais sobre o medio natural. Inclúen aspectos como o consumo de recursos, a contaminación ou a protección da biodiversidade.

Impactos sociais

Avalían a relación da empresa coas persoas, tanto traballadores como clientes ou comunidade. Inclúen a seguridade laboral, a formación, a diversidade ou os dereitos humanos.

Impactos económicos

Estudan o compor

17. Indicadores de desempeño (KPI)

Os indicadores clave de desempeño, coñecidos como KPI (Key Performance Indicators), son medidas que permiten avaliar o progreso dunha empresa cara á consecución dos seus obxectivos.

No ámbito da sostibilidade, os KPI utilízanse para comprobar se as accións que realiza unha empresa están a producir melloras reais nos aspectos ambientais, sociais e económicos.

Un KPI sempre debe cumprir tres características fundamentais:

- Debe ser medible.
- Debe permitir comparar resultados ao longo do tempo.
- Debe estar relacionado cun obxectivo concreto.

Por exemplo, se unha empresa quere reducir o seu impacto ambiental, non abonda con dicir que vai “contaminar menos”, senón que debe establecer indicadores que permitan comprobar se realmente está a conseguir ese obxectivo.

Exemplos de KPI ambientais

- Consumo total de enerxía (kWh).
- Emisións de gases de efecto invernadoiro (toneladas de CO₂).
- Consumo de auga (litros ou m³).

- Cántidade de residuos xerados (kg ou toneladas).
- Porcentaxe de residuos reciclados.

Exemplos de KPI sociais

- Número de accidentes laborais.
- Horas de formación por empregado.
- Porcentaxe de mulleres en postos de responsabilidade.
- Nivel de satisfacción dos clientes.
- Participación dos traballadores en actividades da empresa.

Exemplos de KPI económicos ou de gobernanza

- Custos de produción.
- Beneficio obtido.
- Inversión en innovación sostible.
- Cumprimento dos prazos

18. Plan de acción

Un plan de acción é o documento no que se concretan as actuacións que unha empresa debe realizar para alcanzar os obxectivos establecidos no seu plan de sustentabilidade.

Mentres que o plan de sustentabilidade define que se quere conseguir, o plan de acción establece como se vai conseguir.

Para que sexa efectivo, un plan de acción debe incluír os seguintes elementos:

- As actividades ou tarefas que se deben realizar.
- As persoas responsables de cada acción.
- Os recursos necesarios, tanto materiais como económicos ou humanos.
- Os prazos de execución, indicando cando debe comezar e rematar cada actuación.
- Os indicadores de seguimento, que permitirán comprobar se as accións están a producir os resultados esperados.

Un bo plan de acción debe ser realista, organizado e detallado, xa que permite coordinar o traballo dos distintos departamentos da empresa e facilitar o control do progreso.

Por exemplo, se o obxectivo dunha empresa é reducir o consumo de enerxía, o plan de acción pode incluír medidas como instalar iluminación eficiente, mellorar o illamento das instalacións ou formar ao persoal en hábitos de aforro enerxético.

19. Implementación e seguimento

A implementación consiste en poñer en práctica as accións previstas no plan de acción. Para iso, é necesaria a implicación de todas as persoas e departamentos que forman parte da empresa.

A correcta implantación require organización, coordinación e comunicación entre os responsables das distintas tarefas.

Unha vez iniciadas as accións, é fundamental realizar un seguimento periódico para comprobar se os obxectivos establecidos se están a cumprir.

Este seguimento baséase na análise dos indicadores de desempeño (KPI), que permiten medir os resultados obtidos e detectar posibles desviacións.

Se os resultados non son os esperados, a empresa debe introducir melloras ou cambios nas accións previstas. Este proceso coñécese como mellora continua.

Grazas á implementación e ao seguimento, o plan de sostibilidade convértese nun proceso dinámico que evoluciona co tempo e permite ás empresas adaptarse a novos retos ambientais, sociais e económicos.